

Vergaderjaar 2018–2019

29 383

Regelgeving Ruimtelijke Ordening en Milieu

Nr. 332

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 september 2019

Naar aanleiding van overlast door grafietregens is tijdens meerdere debatten de casus Tata Steel/Harsco aan de orde geweest.

Ik ben mij bewust van de gevoeligheden en belangen van alle betrokkenen en vooral ook de betekenis van de grafietregens voor de dagelijkse leefomgeving van de omwonenden. Samen met het bevoegd gezag, de provincie Noord-Holland, werken we aan een veilige en leefbare oplossing voor de situatie rondom Tata Steel/Harsco.

Tijdens de debatten heeft u mij vragen gesteld die betrekking hebben op mijn verantwoordelijkheid voor het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-stelsel) en wat mijn rol is in deze situatie. De verdeling van bestuurlijke verantwoordelijkheden binnen het VTH-stelsel, die wordt toegelicht in de bijlage¹, heeft logischerwijs invloed op mijn mogelijkheden om direct te kunnen interveniëren en/of een oplossing te vinden voor de situatie rondom Tata Steel/Harsco.

Met deze brief informeer ik u over:

De stand van zaken bij Tata Steel/Harsco.

De bijdrage die ik, in aanvulling op de verantwoordelijkheid van het bedrijf en het bevoegd gezag, kan leveren en lever om de situatie rondom Tata Steel te verbeteren en de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken te verbeteren.

Hoe ik uitvoering geef aan de moties Kröger c.s.² Daarnaast kom ik tegemoet aan de toezeggingen aan de leden Kröger en Laçin. In deze moties en toezeggingen verzoekt u:

U te informeren over hoe het Rijk de provincie Noord-Holland verder kan ondersteunen bij het verhogen van toezicht op Tata Steel/Harsco en welke

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

² Kamerstuk 28 089, nrs. 142 en 145.

middelen het Rijk heeft om effectieve maatregelen af te dwingen (motie Kröger c.s.).

Aan u de werking van interbestuurlijk toezicht uit te leggen, alsook u te informeren wanneer de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) wel en niet juridisch kan ingrijpen (toezegging lid Kröger).

Om bij provincie Noord-Holland aan te dringen om de gezondheidsgevolgen van emissies van ZZS-stoffen mee te nemen bij het RIVM-onderzoek naar de verschillende vergunningen van het Tata Steel complex (motie Kröger c.s.).

U te informeren over de actie van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) omtrent mogelijk gebruik van asbesthoudende pakkingen door Tata Steel (toezegging lid Lacin).

In deze brief ligt mijn focus op de acties die ik onderneem rondom Tata Steel/Harsco binnen de mogelijkheden van het VTH-stelsel.

Verder geef ik een stand van zaken met betrekking tot het vervolg van het gezondheidsonderzoek en de actie van de ILT omtrent asbesthoudende pakkingen.

Stand van zaken Tata Steel/Harsco

In eerdere brieven³ heb ik aangegeven welke maatregelen de bedrijven en het bevoegd gezag hebben genomen of voornemens zijn te nemen om de overlast van grafietregens te voorkomen. Nu het vloeibaar kiepen van slakpannen is stopgezet zouden grafietexplosies en derhalve ook de grafietregens niet meer moeten voorkomen. Naast grafietregens zijn er nog andere vormen van stofoverlast; om die reden is gestart met de bouw van een hal⁴ die naar verwachting in april 2020 gereed is.

Ik blijf actief volgen of de maatregelen daadwerkelijk afdoende zijn en voer ik gesprekken met de gedeputeerde van provincie Noord-Holland. De provincie pakt hierin een actieve rol:

Gedeputeerde staten van Noord-Holland rapporteert tweewekelijks aan provinciale staten van Noord-Holland over de stand van zaken bij Tata Steel/Harsco.

Het verzoek aan de Randstedelijke Rekenkamer door provinciale staten van Noord-Holland om, in het kader van de horizontale controle door provinciale staten van Noord-Holland, een onderzoek te starten naar de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken.

Daarnaast heeft gedeputeerde staten van Noord-Holland provinciale staten van Noord-Holland geïnformeerd over de escalatieladder van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied om inzichtelijk te maken welke instrumenten worden ingezet om overtredingen te voorkomen.

De rol van het rijk bij Tata Steel/Harsco

In de casus Tata Steel/Harsco heb ik de verantwoordelijk gedeputeerde meermaals aangesproken op zijn verantwoordelijkheid over de genomen maatregelen om grafietregens te voorkomen. Daarbij heb ik de zorgen van omwonenden en uw leden benadrukt en mij laten informeren over de ontwikkelingen rondom te genomen en te nemen maatregelen. In mijn brief van 29 mei 2019⁵ informeerde ik u al dat de provincie Noord-Holland mij actief op de hoogte houdt van de ontwikkelingen rond het voorkomen van de grafietoverlast en het verbeterplan van Tata Steel.

³ Kamerstuk 29 383, nrs. 329 en 323 en Kamerstuk 29 826, nr. 109.

⁴ Informatie over de bouw van de hal is terug te vinden op: <https://omgeving.tatasteel.nl/assets/user/nieuws/Vouwkaart%20ROZA-slakverwerking.pdf>.

⁵ Kamerstuk 29 383, nr. 323.

Ik heb tevens de ILT gevraagd om vinger aan de pols te houden aangaande de ontwikkelingen bij Tata Steel. De ILT heeft hiertoe inmiddels contact gehad met verschillende toezichthouders. Uit deze gesprekken komt het beeld naar voren dat het management van Tata Steel inzet op verandering en verbetering. De toezichthouders zien dat echter nog niet terug op de werkvloer. Ook constateert de ILT dat de handhaving van de overtredingen nog niet het gewenste effect sorteert. Tot slot is nog onduidelijk of het verbeterplan van Tata Steel (Roadmap 2030) gebruikt kan worden bij het toezicht en de handhaving en hoe het verbeterplan concreet tot het stoppen van de overlast zal leiden. Deze observaties geven de ILT aanleiding om te overwegen om de eerste stappen de interventieladder interbestuurlijk toezicht (IBT) in te zetten. In de bijlage wordt uitgebreid toegelicht hoe IBT is vormgegeven, wat de stappen zijn op de interventieladder, wat de uitgangspunten zijn van IBT en welke rol de ILT heeft.

De provinciale staten van Noord-Holland zijn zeer actief op dit dossier. Naar aanleiding van de in de provinciale staten van Noord-Holland aangenomen motie⁶ is de Randstedelijke Rekenkamer verzocht om, in het kader van de horizontale controle door provinciale staten van Noord-Holland, een onderzoek te starten naar de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken. De ILT verwacht dat dit onderzoek inhoudelijke overlap zal kennen met de eerste stappen die zij anders in het kader van IBT zou zetten. Daarom zal de ILT op dit moment geen IBT in zetten, maar dit kan veranderen wanneer bijvoorbeeld blijkt dat het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer hier aanleiding toe geeft.

Verbetering kwaliteit uitvoering VTH-taken

Naast de casus gerichte actie bij Tata Steel onderzoek ik tweejaarlijks de ontwikkeling van de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken binnen het VTH-stelsel. Het onderzoek voer ik samen met partijen uit die actief zijn in het VTH-stelsel. Het onderzoek levert aandachtspunten/aanbevelingen op met tot doel de uitvoering van de VTH-taken te verbeteren.

Mede naar aanleiding van de signalen die voortkomen uit de praktijk, zoals bij de casus Tata Steel/Harsco, heb ik de onderzoekers gevraagd om – in het onderzoek dat nu plaatsvindt – ook expliciet naar mijn rol en mogelijkheden binnen het stelsel te kijken. In het onderzoek worden naast de casus Tata Steel/Harsco, praktijkervaringen uit een aantal andere casussen betrokken. Op deze wijze kan ik de kwaliteit van uitvoering van de VTH-taken continu verbeteren en daarmee het VTH-stelsel als geheel versterken.

Naast het tweejaarlijks onderzoek heb ik twee andere juridische instrumenten om in te zetten richting bevoegd gezag. Het gaat hier om het Wabo-advies en het Interbestuurlijk Toezicht⁷. In de bijlage worden deze instrumenten uitgebreid beschreven. Naast de juridische mogelijkheden zet ik ook in op ondersteuning van bevoegd gezag om de kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken te verbeteren⁸ (3). Dat doe ik voornamelijk VTH-breed en in bepaalde gevallen ook meer specifiek.

Ik informeerde de Kamer al eerder over de fiscale aftrekbaarheid van bestuurlijke dwangsommen, wat nu afbreuk doet aan de kwaliteit van de uitvoering van de handhavingstaak. De Staatssecretaris van Financiën zal

⁶ Motie provinciale staten van Noord-Holland «Stop de grafietregens» van 17 juni 2019.

⁷ Zie de bijlage voor een nadere toelichting, raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁸ Zie de bijlage voor een nadere toelichting, raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

de Tweede Kamer op Prinsjesdag 2019 over de uitkomsten van het onderzoek naar de fiscale aftrekbaarheid van bestuursrechtelijke dwangsommen informeren.

Vervolg gezondheidsonderzoek RIVM (motie Kröger c.s.)

Ten aanzien van de (gewijzigde) motie Kröger (GroenLinks) c.s. van 25 juni 2019, die de regering verzoekt er bij de provincie Noord-Holland op aan te dringen dat bij het RIVM-onderzoek ook de gezondheidsgevolgen van emissies van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in kaart gebracht worden⁹, heb ik de provincie verzocht dit verzoek op te volgen.

De provincie bevestigt dat bedrijven verplicht zijn om het bevoegd gezag te informeren over het gebruik en emissies of lozingen van ZZS. Voor emissies naar de lucht moeten bedrijven met ingang van 2016 iedere vijf jaar rapporteren over de wijze waarop zij deze stoffen minimaliseren. Voor water geldt een systeem van continue verbeteren, waarbij de vijfjaarlijkse rapportage over de minimalisatie met ingang van 2021 van toepassing wordt. De bevoegd gezagen zijn inmiddels gestart met een inventarisatie van de emissies of lozingen van ZZS en potentieel ZZS naar water en lucht. Hiermee kan bevoegd gezag zo nodig gelijk maatregelen nemen. De gedeputeerde van de provincie Noord-Holland heeft aangegeven dat de inventarisatie van het gebruik van deze stoffen bij Tata Steel direct en met voorrang wordt opgepakt. De eerste gesprekken hiervoor met Tata Steel zijn inmiddels gevoerd. De actuele informatie over het gebruik en de emissie van ZZS kan waar nodig worden gebruikt om vergunningen te actualiseren.

De gedeputeerde heeft het RIVM gevraagd, in samenspraak met een klankbordgroep, te komen tot een voorstel voor een vervolgonderzoek. De provincie Noord-Holland heeft inmiddels het voorstel ontvangen en heeft afgelopen weken een ronde gemaakt langs gemeentebestuurders, bewonersgroepen, omgevingsdiensten, de GGD en Tata Steel voor een reactie. Er is naar aanleiding van het voorstel draagvlak om eerst onderzoek te doen naar de depositie en daarna, indien nodig geacht, naar de effecten op de gezondheid als gevolg van het eten van gewassen. De planning is dat het definitieve voorstel in september aan GS wordt voorgelegd en in oktober/november aan PS. Na goedkeuring wordt aan het RIVM een opdracht verstrekt voor de uitvoering van het onderzoek. Aansluitend maakt het RIVM een planning voor de uitvoering en het oplevermoment in 2020.

Mogelijke import asbesthoudende pakkingen door Tata Steel (toezegging lid Laçin)

Tot slot kwam tijdens het Algemeen Overleg Externe Veiligheid van 5 juni jl. het bericht dat Tata Steel mogelijk asbesthoudende pakkingen zou hebben geïmporteerd aan de orde. De ILT heeft een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke import van asbesthoudende pakkingen door Tata Steel. Uit dit onderzoek is niet gebleken dat Tata Steel asbesthoudende pakkingen heeft geïmporteerd van buiten de EU of asbesthoudende pakkingen heeft ingekocht binnen de EU en Nederland.

Ik zal de casus Tata Steel/Harsco blijven volgen en er alert op zijn dat alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen binnen het VTH-stelsel.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer

⁹ Kamerstuk 28 089, nr. 145.